

Sundhedspersoners tavshedspligt ved dialog og samarbejde med patienters pårørende

Januar 2026

Indhold

- Sundhedspersoners tavshedspligt
- Hvad er tavshedsbelagte oplysninger?
- Pårørende er vigtige samarbejdspartnere
- Patientens samtykke
- Hvornår må du dele tavshedsbelagte oplysninger?
- Inhabile og mindreårige patienter
- Samarbejde og dialog med pårørende
- Journalføring

For at understøtte dine muligheder for at samarbejde og tale med de pårørende uden at bryde tavshedspligten er der udarbejdet en **Vejledning om sundhedspersoners tavshedspligt ved dialog og samarbejde med patienters pårørende.**

Sundhedspersoners tavshedspligt

Der skal være tillid mellem patienten og dig som sundhedsperson. Reglerne om tavshedspligt er lavet ud fra et princip om, at patienter skal kunne give oplysninger til sundhedspersoner i tillid til, at de ikke bliver givet videre til andre.

Har patienten ikke fuld tillid til, at du overholder tavshedspligten, kan det skade jeres relation og påvirke muligheden for, at patienten får den nødvendige behandling.

I sundhedsloven bruges ordet 'patient'. Det er ikke afgørende, om du til daglig kalder den enkelte for patient, borger, klient eller andet.

Sundhedspersoners tavshedspligt overfor pårørende

- Som sundhedsperson må du normalt ikke dele tavshedsbelagte oplysninger med patientens pårørende, uden at du har fået samtykke fra patienten.
- Patienten vælger selv, hvem der er pårørende. Det behøver ikke være familie.
- Det er patienten, som bestemmer, hvordan, hvor meget og hvem der skal involveres, og hvad de pårørende må få at vide.

Sundhedspersoner er både autoriserede sundhedspersoner og andre medarbejdere, der handler på disses ansvar, fx SOSU-hjælpere.

Hvad er tavshedsbelagte oplysninger?

Tavshedsbelagte oplysninger om en patient er fx:

- Helbredsoplysninger
- Personlige oplysninger
- Sociale forhold
- Strafbare forhold
- Økonomiske forhold

Pårørende er vigtige samarbejdspartnere

Det kan have stor betydning for behandlingen, at de pårørende er involveret og orienteret.

Pårørende kan fx være ægtefælle, samlever, børn, forældre, slægtninge eller en god ven.

De fleste patienter vil gerne, at deres pårørende er involveret i behandlingen, og mange pårørende er en stor hjælp for patienten.

Du må altid samarbejde og gå i dialog med de pårørende, så længe tavshedspligten overholdes.

Spørg patienten

Mange patienter og pårørende ved ikke, at der skal gives samtykke til, at du som sundhedsperson må videregive tavshedsbelagte oplysninger. Du kan derfor med fordel:

- Tale med patienten om inddragelse af pårørende tidligt i forløbet
- Tale med patienten om, hvorfor det kan være en god ide at inddrage de pårørende, fx ved indlæggelse, udskrivelse, overflytning eller alvorlige samtaler.
- Fortælle patienten, at det er muligt at inddrage de pårørende helt eller delvist.

Case

En patient ønsker ikke, at hans pårørende bliver informeret om indlæggelsen på psykiatrisk afdeling. Det viser sig i samtalen med patienten, at hans ønske bunder i, at han ikke ønsker at få besøg eller tale med de pårørende.

Da han får at vide, at de pårørende godt kan få oplyst, hvor han befinder sig, uden at de kommer på besøg, giver han samtykke til, at hans familie får besked om, at han er indlagt, så de ikke skal være bekymrede over, hvor han er, og lede efter ham.

Patientens samtykke

- Samtykket kan højst gælde i et år.
- Patientens situation kan ændre sig i løbet af et behandlingsforløb. Derfor kan det være nødvendigt løbende at afklare, hvordan patienten ønsker, at de pårørende skal inddrages.
- Patienten kan altid trække sit samtykke tilbage.

Skriftligt eller mundtligt samtykke

Patienten skal som udgangspunkt give skriftligt samtykke til, at tavshedsbelagte oplysninger må gives videre til pårørende, og samtykket skal føres ind i journalen.

Under visse omstændigheder kan et mundtligt samtykke eller et stiltiende samtykke være tilstrækkeligt i situationen.

Case

En patient tager sin nabo med til en lægesamtale. Patienten har selv bestilt tid og ved på forhånd, hvad samtalen med lægen skal handle om. I denne situation er der ikke krav om et skriftligt samtykke. Det skyldes, at en patient, der selv tillader tilstedeværelsen af en pårørende ved en undersøgelse, dermed afgiver et klart stiltiende samtykke til, at fortrolige helbredsoplysninger under den pågældende undersøgelse kan videregives til den pårørende. Hvis patienten ikke ønsker, at den pårørende skal få bestemte helbredsoplysninger i den forbindelse, må patienten udtrykkeligt selv gøre opmærksom på det.

Det er dog vigtigt at få et skriftligt samtykke eller i hvert fald udlevere blanket og information til patienten, inden denne går hjem efter undersøgelsen, så det er på plads til senere kontakt, selvom videregivelsen til naboen skete på stiltiende grundlag under den konkrete lægesamtale.

Hvornår må du dele tavshedsbelagte oplysninger?

Som sundhedsperson må du som udgangspunkt kun give tavshedsbelagte oplysninger om en patient videre til de pårørende, hvis patienten har givet samtykke til det.

Der kan dog være væsentlige hensyn til patienten eller andre, som gør, at det er nødvendigt at give oplysninger til pårørende uden samtykke.

Du skal foretage en konkret afvejning af hensynet til patientens ret til fortrolighed over for de væsentlige hensyn, der er til henholdsvis patienten, pårørende eller andre i den konkrete situation.

Hvornår må du videregive oplysninger uden samtykke?

Der kan opstå situationer, hvor det ikke er muligt at få patientens samtykke, men der er tungtvejende grunde til at give fortrolige oplysninger videre til pårørende.

Det kan være, hvis patienten er midlertidigt eller varigt inhabil, og du har brug for oplysninger fra de pårørende for at give den nødvendige behandling.

Der skal være tungtvejende grunde, der klart overstiger hensynet til patientens krav på fortrolighed, for at du kan give tavshedsbelagte oplysninger til pårørende uden samtykke.

Hvis oplysninger videregives uden samtykke, skal patienten have det at vide, og det skal journalføres.

Case

En patient har været ude for en ulykke og skal opereres akut. Hans hustru og voksne søn bliver informeret om ulykken af politiet og møder frem på sygehuset. De spørger en sundhedsperson, hvad der sker. Det har ikke været muligt at bede patienten om samtykke i situationen, men der er heller ikke oplysninger, der tyder på, at patienten ikke ønsker, at familien bliver orienteret. Sundhedspersonen oplyser, at patienten er i live og er ved at blive opereret, men at det ikke er muligt at oplyse mere på nuværende tidspunkt.

De oplysninger må gerne videregives, selvom der ikke er samtykke. Sundhedspersonen vurderer konkret, at det er et tungtvejende hensyn at kunne berolige patientens pårørende med oplysningen om, at patienten er i live og under behandling. Man må antage, at patienten ville ønske, at de blev informeret, og hensynet til de pårørende overstiger patientens ret til fortrolighed. Patienten skal orienteres om videregivelsen, når det er muligt.

Midlertidigt inhabile patienter

En patient kan være midlertidigt inhabil fx pga. bevidstløshed eller svær psykose.

Hvis du vurderer, at der er tungtvejende grunde, som klart overstiger patientens ret til fortrolighed, kan du videregive nødvendige oplysninger til pårørende uden patientens samtykke.

Der skal altid foretages en konkret vurdering ud fra patientens tilstand, om de er i stand til at give samtykke eller ej.

Hvis en patient midlertidigt ikke kan tage stilling til samtykke, fx pga. en psykoselidelse, bør man løbende vurdere, hvornår patienten evt. får det bedre og bliver i stand til at forholde sig til deling af tavshedsbelagte oplysninger.

Varigt inhabile patienter

En patient kan være vurderet varigt inhabil, fx ved svær udviklingshæmning eller demens. Hvis patienten er varigt inhabil, vil det typisk være de nærmeste pårørende eller en personlig værge, der varetage patientens interesser.

Hvis det er tilfældet, har de ret til at blive informeret om det, der er nødvendigt for at kunne tage stilling til, om der skal gives samtykke til behandling – men kun om det.

Mindreårige patienter

Forældre til mindreårige patienter skal informeres i det omfang, det er nødvendigt, for at de kan varetage deres omsorgsforpligtelse over for barnet eller den unge.

Det er en konkret vurdering, hvad der er nødvendigt at fortælle forældrene. Det kommer an på situationen, og du skal tage hensyn til barnets eller den unges ønsker.

Patienter under 15 år

For patienter under 15 år er det som udgangspunkt forældrene, der kan give informeret samtykke. Derfor har de også ret til at få den information, der er nødvendig for at kunne give et informeret samtykke til behandlingen.

I særlige tilfælde kan det dog være nødvendigt at undlade at give information til forældre, hvis det strider mod barnets interesser, at forældrene informeres. Det kan fx være, hvis der er mistanke om overgreb fra forældrenes side. Der er pligt til at underrette om et sådant forhold efter [Barnets Lov](#), og barnet skal informeres.

15-17-årige patienter

Forældre skal som udgangspunkt inddrages og informeres i den 15-17-åriges stillingtagen, også selvom det er den unge selv, der kan give samtykke til behandling.

Inden du informerer forældrene, skal du foretage en konkret vurdering om, hvilke informationer der er nødvendige. Du skal som sundhedsperson foretage vurderingen i den enkelte situation med inddragelse af den unges ønsker og tage hensyn til den unge selv og til forældrenes mulighed for at varetage omsorgsforpligtelsen. I vurderingen skal du også medtage bl.a. sygdommens alvor, oplysningernes art, den unges alder og modenhed og behovet for opfølgning i hjemmet.

I den konkrete situation kan der også være tungtvejende hensyn til den unge, som taler imod at give forældrene visse oplysninger.

Case

En 16-årig patient møder frem hos sin praktiserende læge med ønske om at blive testet for mulig klamydia. Hun ønsker ikke, at forældrene får kendskab til den eventuelle behandling, fordi hun er bange for, at det kan belaste deres relation. Der er ikke noget, der indikerer, at pigen har brug for særlig omsorg eller støtte fra forældrene. Lægen vurderer, at det ikke er nødvendigt at inddrage forældrene.

Lægen konstaterer, at pigen har klamydia, og begynder antibiotikabehandling samt giver råd og vejledning om, hvordan pigen kan forebygge lignende situationer. Lægen er betrygget i, at pigen kan varetage behandlingen selv og forstår informationen. Lægen vurderer derfor, at det heller ikke er nødvendigt at informere forældrene efterfølgende.

Det er i overensstemmelse med reglerne at undlade at informere forældrene, da lægen konkret tager stilling og forholder sig til hensynene for og imod inddragelse, herunder forældrenes omsorgsforpligtelse og pigens behov og ønsker. Der lægges vægt på saglige kriterier.

Samarbejde med pårørende uden samtykke

Det er vigtigt at samarbejde med de pårørende, også selvom patienten ikke har givet samtykke til at dele tavshedspligtbelagte oplysninger.

Hvis de pårørende har kendskab til, hvad patienten fejler, må du godt informere om generelle forhold om sygdommen uden at overtræde tavshedspligten.

Hvis fx en patient lider af depression, og de pårørende har kendskab til diagnosen, må du altså gerne give dem generel information om behandlingsmuligheder og henvise til patientinformation.

Men du må ikke nævne den konkrete diagnose, hvis du ikke er sikker på, at de pårørende kender til den.

Case

En kvinde er indlagt til behandling i forbindelse med et kræftforløb. Hendes mor får lov at komme på besøg og ved, at der er tale om brystkræft, men patienten har ikke ønsket, at moderen får yderligere oplysninger. Patientens mor spørger lægen, hvad prognosen er for denne type af brystkræft.

Lægen oplyser, at hun ikke kan indgå i dialog om det konkrete forløb og prognose, men henviser moderen til, hvor hun kan få hjælp som pårørende og til, hvor hun kan læse mere om den konkrete kræftsygdom.

Lægen har ikke brudt sin tavshedspligt, fordi hun kun har givet generelle oplysninger om, hvor moderen kan få hjælp og viden om datterens sygdom. Hun har ikke viderebragt oplysninger om datterens sygdomsforløb, som moderen ikke allerede kender til.

Du må gerne tage imod oplysninger fra pårørende

Du behøver ikke samtykke fra en patient for at tage imod oplysninger fra en pårørende. Modtager du oplysninger, som kan have relevans for patientens behandling, er der tale om behandlingsrelevante oplysninger.

Disse oplysninger skal du informere patienten om og journalføre.

Det skal du for at afklare, om oplysningerne er korrekte og for at bevare tillidsforholdet mellem dig og patienten.

Vær derfor opmærksom på, om de pårørende er klar over, at du kan have pligt til at fortælle patienten, at du har fået oplysningerne og fra hvem.

Du må gerne gå i dialog med pårørende om deres oplevelser

Pårørende kan være i en sårbar situation, hvor de har brug for støtte i rollen som pårørende til et menneske med sygdom.

Du kan godt gå i dialog med pårørende om deres oplevelse af situationen, selvom patienten ikke har givet samtykke til at videregive oplysninger.

Du kan fx give information om relevante tilbud, støttegrupper for pårørende m.m., så længe du ikke giver oplysninger om patientens diagnose eller andet, der er omfattet af tavshedspligten.

Journalføring

Patientens samtykke til videregivelse af tavshedsbelagte oplysninger skal journalføres. Det skal fremgå tydeligt, hvilke pårørende der må få hvilke oplysninger.

Hvis patienten ikke ønsker, at oplysninger bliver givet videre, kan det også være nødvendigt at skrive det i journalen.

Du skal også journalføre det, hvis du videregiver oplysninger uden samtykke, fx hvis patienten ikke er i stand til at give samtykke.

Læs mere om sundhedspersoners
tavshedspligt

stps.dk

